

GEOGRAFIJA

Valstybinio brandos egzamino užduotis
Pagrindinė sesija

Trukmė – 3 val. 15 min. (195 min.)

NURODYMAI

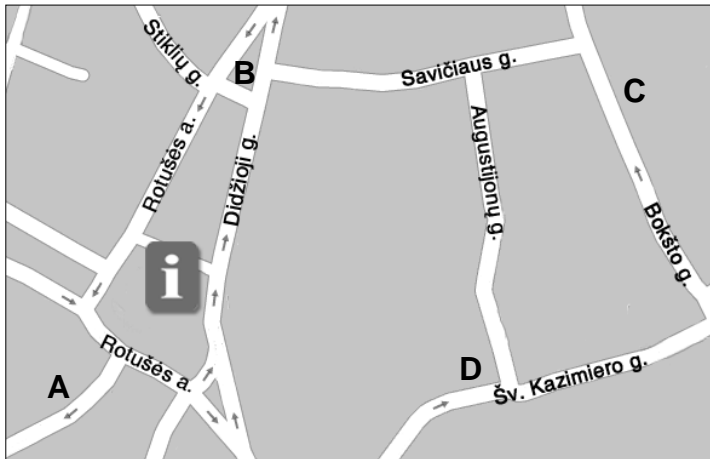
1. Gavę užduoties sąsiuvinį ir atsakymų lapą, pasitikrinkite, ar juose nėra aiškiai matomo spausdinimo broko. Pastebėję praneškite egzamino vykdytojui.
2. **Įsitikinkite, kad atsakymų lapas pažymėtas lipduku, kurio numeris sutampa su jūsų eilės numeriu egzamino vykdymo protokole.**
3. Atsakymus į užduoties klausimus pirmiausia galite rašyti užduoties sąsiuvinyje, kuriame yra palikta vietos juodraščiui. Jei neabejojate dėl atsakymo, iš karto rašykite atsakymų lape. **Vertintojams bus pateikiamas tik atsakymų lapas!**
4. Per egzaminą galite rašyti juodai rašančiu tušinuku, pieštuku, naudotis trintuku, liniuote, matlankiu ir skaičiuotuviu be tekstinės atminties.
5. **Atsakymų lape** rašykite **tik juodai** rašančiu tušinuku tvarkingai ir įskaitomai. Atsakymų lape nesinaudokite trintuku ir koregavimo priemonėmis.
6. Saugokite atsakymų lapą (neįplėškite ir nesulamdykite). Sugadintuose lapuose įrašyti atsakymai nebus vertinami.
7. Pasirinktus atsakymus į **01–25** klausimus atsakymų lape pažymėkite kryželiu (žymėkite tik vieną atsakymo variantą). **Atsakymai, kurie pažymėti neaiškiai, išeina už skirto langelio ribų ar yra taisyti, bus įvertinti 0 tašku.** Suklydę atsakymą galite taisyti atsakymų lape nurodytoje vietoje.
8. Atsakymus į **26–32** klausimus įrašykite tam skirtoje atsakymų lapo vietoje. Už ribų parašyti atsakymai nebus vertinami.
9. Neatsakę į kurį nors klausimą, nenusiminkite ir stenkitės atsakyti į kitus.
10. Atsakymų lape neturi būti užrašų ar kitokių ženklų, kurie leistų identifikuoti darbo autorių.
11. Pasibaigus egzaminui, užduoties sąsiuvinį galite pasiimti.

Linkime sėkmės!

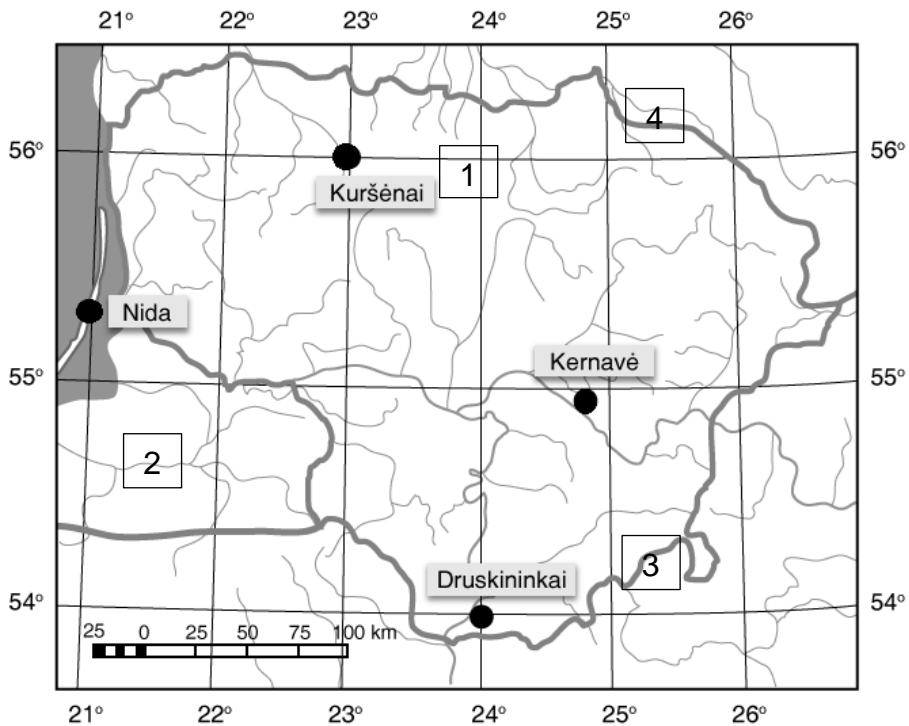
I dalis

Kiekvieno iš 01–25 klausimų teisingas atsakymas vertinamas vienu tašku. Į šiuos klausimus yra tik po vieną teisingą atsakymą.

01. Kuris taškas (A, B, C ar D) nuo informacinio centro (i) yra 50° azimutu?

Remdamiesi žemėlapiu, atsakykite į 02 ir 03 klausimus.

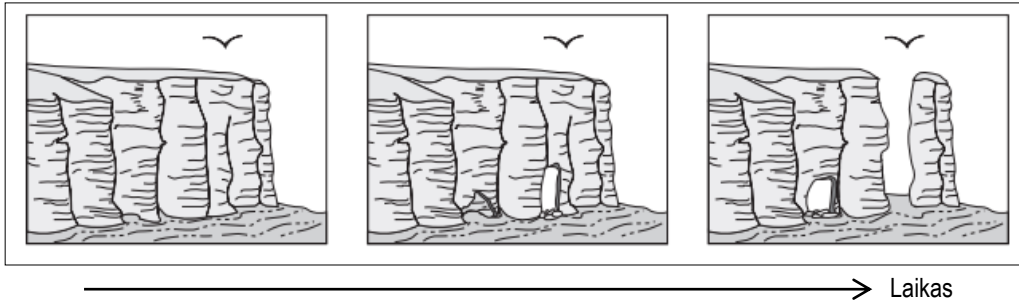
02. Nustatykite, kurios vietovės geografinės koordinatės yra $54^\circ 53' 10''$ š. pl. ir $24^\circ 50' 49''$ r. ilg.

- A Druskininkų
- B Kernavės
- C Kuršėnų
- D Nidos

03. Kuriuo skaičiumi žemėlapyje pažymėtame kvadratėlyje yra geografinio tinklo elementai?

- A 1
- B 2
- C 3
- D 4

04. Kuris procesas pavaizduotas paveiksluose?

- A Abrazija
- B Akumuliacija
- C Denudacija
- D Sedimentacija

05. Kokius Žemės formos (geoido) ypatumus lemia išcentrinė¹ jėga?

- A Išsipūtusi per ašigalius ir suplota ties pusiauju.
- B Įdubusi ties ašigaliais ir ties pusiauju.
- C Suplota per ašigalius ir išsipūtusi ties pusiauju.
- D Taisyklingos rutulio formos.

06. Koks yra Žemės ašies posvyrio kampas?

- A 13°23'
- B 23°27'
- C 33°27'
- D 43°23'

07. Kurios nuosėdinės uolienos yra cheminės kilmės?

- A Akmens druska, anhidritas, gipsas
- B Anglys, degieji skalūnai², klintis³
- C Gargždas⁴, smėlis, žvyras⁵
- D Nafta, molis, smiltainis⁶

¹ išcentrinė – odśrodkowa – центробежная

² skalūnai – łupki – сланцы

³ klintis – wapień – известняк

⁴ gargždas – otoczak – галька

⁵ žvyras – żwir – гравий

⁶ smiltainis – piaskowiec – песчанник

08. Kas lemia Škotijos vakarinės pakrantės klimatą?

- A Šaltoji Kanarų srovė
- B Šiltoji Golfo srovė
- C Žemyninės vidutinių platumų oro masės
- D Vyraujantys anticikloniniai procesai

09. Lentelėje pateikti kai kurių valstybių 2019 m. prekybos duomenys (milijonais JAV dolerių). Remdamiesi šiais duomenimis, nustatykite, kurios valstybės prekybos balansas yra **neigiamas**.

Valstybė	Importas	Eksportas
JAV	2 568 396	2 498 032
Kinija	2 068 950	2 643 377
Pietų Korėja	503 259	669 594
Vokietija	1 236 298	1 810 933

- A JAV
- B Kinijos
- C Pietų Korėjos
- D Vokietijos

10. Kurie kalnai yra Šiaurės Amerikoje?

- A Andai
- B Atlasas
- C Pamyras
- D Uoliniai

11. Kurios jūros priskiriamos Ramiajam vandenynui?

- A Arabijos, Raudonoji ir Viduržemio
- B Baltoji, Barenco ir Čiukčių
- C Beringo, Geltonoji ir Ochotsko
- D Karibų, Labradoro ir Šiaurės

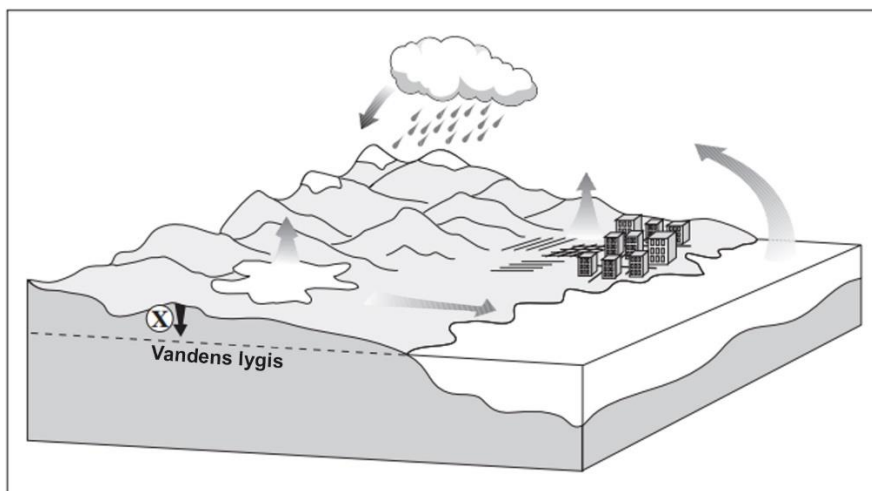
12. Kuriam regionui būdingas intensyvus dykumėjimas?

- A Pietryčių Azijai
- B Rytų Azijai
- C Šiaurės Afrikai
- D Vakarų Europai

13. Daugiausia vidaus karinių konfliktų pasaulyje kyla dėl:

- A religinės nesantaikos;
- B kitos šalies intervencijos;
- C demografinių procesų;
- D tarptautinių organizacijų poveikio.

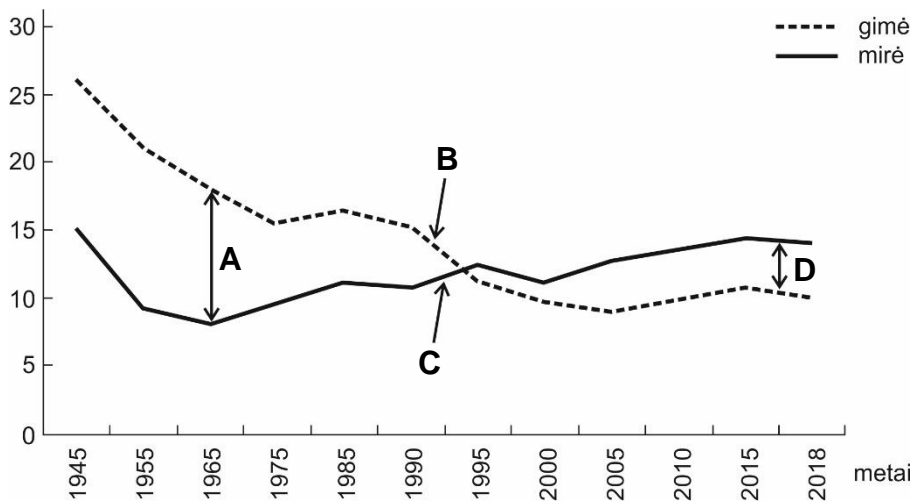
Remdamiesi paveikslu, atsakykite į 14–16 klausimus.

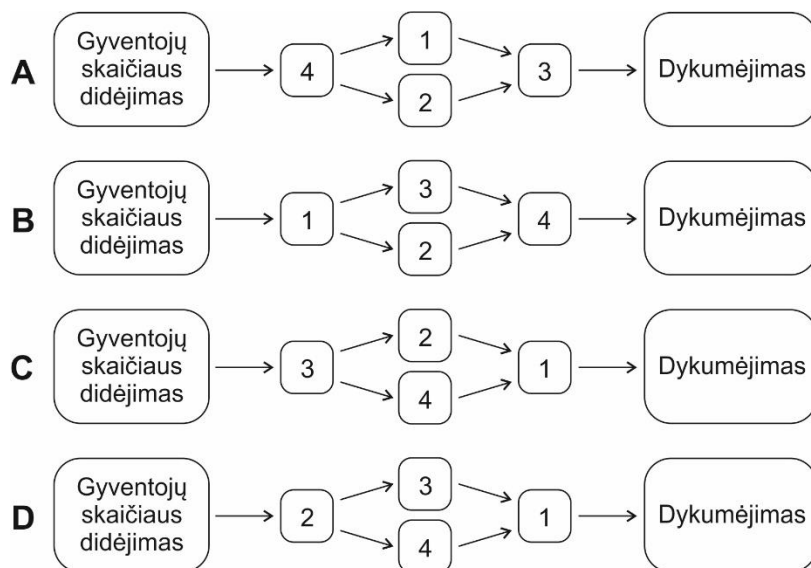
14. Dėl kurios pagrindinės priežasties susidaro vandens apytakos ratas?
- A Dėl Mėnulio traukos
 - B Dėl Saulės spinduliuotės
 - C Dėl Žemės sukimosi apie savo ašį
 - D Dėl Žemės sukimosi aplink Saulę
15. Koks procesas vyksta X ženklu pažymėtoje vietoje?
- A Įsisunkimas
 - B Kondensacija
 - C Nutekėjimas
 - D Transpiracija
16. Kokį poveikį vandens apytakai daro šiltėjantis klimatas?
- A Atmosferoje mažėja vandens garų ir kritulių.
 - B Daugiau vandens sukaupiama ledynuose, lėtėja jų tirpimas.
 - C Garavimas tampa intensyvesnis, daugėja kritulių.
 - D Klimato šiltėjimas vandens apytakai poveikio neturi.
17. Kuri ūkininkavimo forma vyrauja Pietų ir Pietryčių Azijos šalyse?
- A Intensyvus natūrinis žemės ūkis
 - B Ekstensyvus klajoklinis žemės ūkis
 - C Prekinis intensyvus žemės ūkis
 - D Prekinis fermerių žemės ūkis
18. Dėl kontrurbanizacijos miestų gyventojų skaičius:
- A didėja;
 - B nesikeičia;
 - C mažėja;
 - D svyruoja.

19. Kuria raide grafike pažymėtas teigiamas gyventojų prieaugis?

Lietuvos gyventojų gimstamumas ir mirtingumas tūkstančiui žmonių (1945–2018 m.)

20. Kuriroje schemoje teisingai pavaizduota dykumėjimą skatinančių procesų seka?

Skaičių reikšmės

1. Dirvožemio degradacija
2. Savanos plotų mažėjimas dėl žemdirbystės plėtojimo
3. Didėjantis maisto poreikis
4. Gyvulininkystės plėtojimas

21. Kaip vadinamas užsienio valstybėje esančių kitos valstybės piliečių organizuotas grąžinimas į jų valstybę pagal juos išleidžiančios ir priimančios valstybių susitarimą arba tarptautinę sutartį?

- A** Deportacija
- B** Mobilizacija
- C** Repatriacija
- D** Segregacija

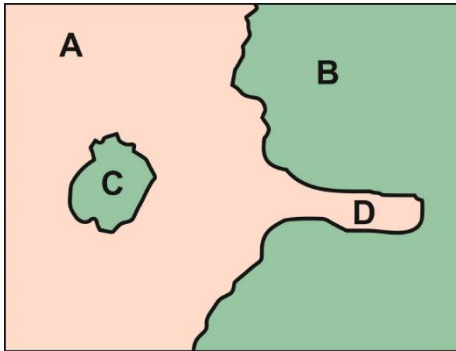
22. Kuriuose valstybėse yra turistų geriausiai lankomi Venecijos ir Florencijos miestai?

- A Ispanijoje
- B Italijoje
- C Prancūzijoje
- D Vokietijoje

23. Kurioje eilutėje teisingai nurodyti racionalaus ir neracionalaus gamtos išteklių⁷ naudojimo požymiai?

	Racionalus gamtos išteklių naudojimas	Neracionalus gamtos išteklių naudojimas
A	Masinis gamtos išteklių eksploatavimas.	Gamtos išteklių apsauga.
B	Tvarus gamtos išteklių naudojimas.	Nepakankamos aplinkosaugos priemonės.
C	Švaraus vandens atsargų mažėjimas.	Tausojanti miškų ūkio plėtra.
D	Dalinis nuotekų valymas.	Požeminio vandens taršos mažinimas.

24. Kuria raide politinio žemėlapių fragmente pažymėtas visiškai eksklavas?

25. Kurios dviem kartoschemoje skaičiais 1–4 pažymėtoms teritorijoms būdingas nuotraukoje pavaizduotas kraštovaizdis?

- A 1 ir 2
- B 1 ir 4
- C 2 ir 3
- D 2 ir 4

⁷ ištekliai – zasoby – ресурсы

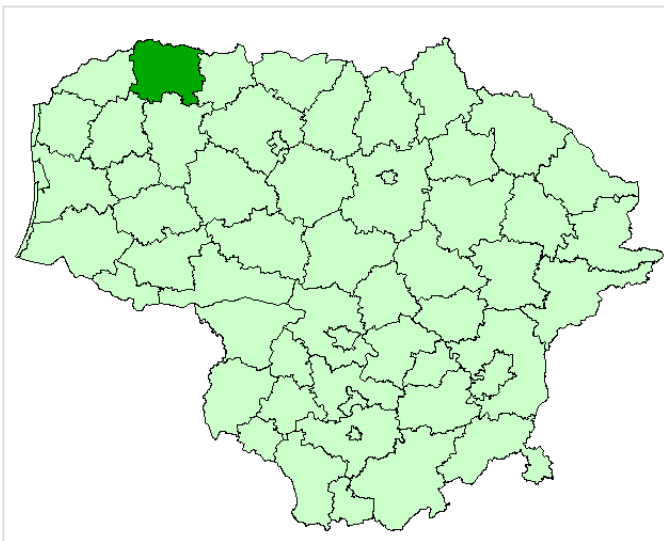
II dalis

26 klausimas. Remdamiesi šaltiniais ir žiniomis, atlikite užduotis.

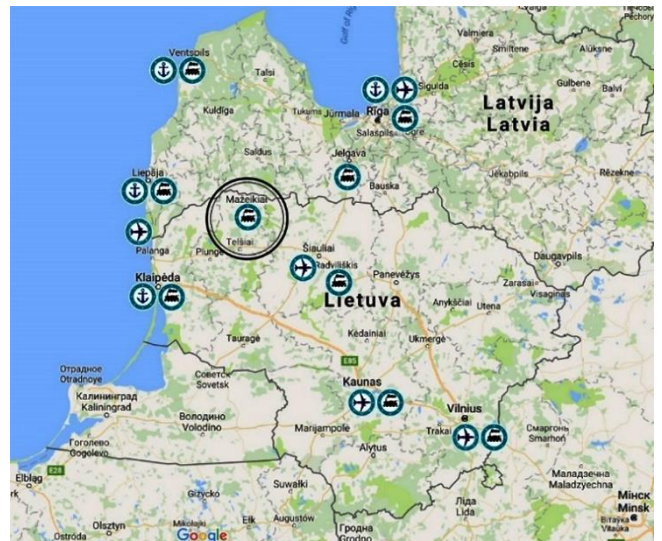
A šaltinis. Mažeikių rajono savivaldybės teritorija.

B šaltinis. Mažeikių rajono savivaldybė.

C šaltinis. Transporto ir infrastruktūros objektai.

26.1. Apibūdinkite Mažeikių rajono savivaldybės geografinę padėtį. Nurodykite tris ypatumus⁸.

Juodraštis

1.
2.
3.

(3 taškai)

26.2. Kuria kryptimi nuo Mažeikių yra Plinkšių ežeras?

Juodraštis

..... (1 taškas)

26.3. Kuri pramonės šaka⁹ Mažeikių rajono savivaldybėje labiausiai išplėtota¹⁰? Kokia jos reikšmė Baltijos šalių regiono ūkiui?

Juodraštis

Pramonės šaka

Reikšmė

(2 taškai)

26.4. Įvertinkite transporto infrastruktūrą verslui Mažeikiuose plėtoti. Nurodykite tris aspektus, turinčius įtakos logistikos kaštams¹¹.

Juodraštis

1.
2.
3.

(3 taškai)

26.5. Nurodykite du Plinkšių apylinkėse 6 km spinduliu esančius gamtinius objektus.

Juodraštis

1. 2.

(2 taškai)

26.6. Apskaičiuokite atstumą tarp Sedos ir Laižuvos.

Juodraštis

..... (1 taškas)

⁸ ypatumas – szczególność – особенность

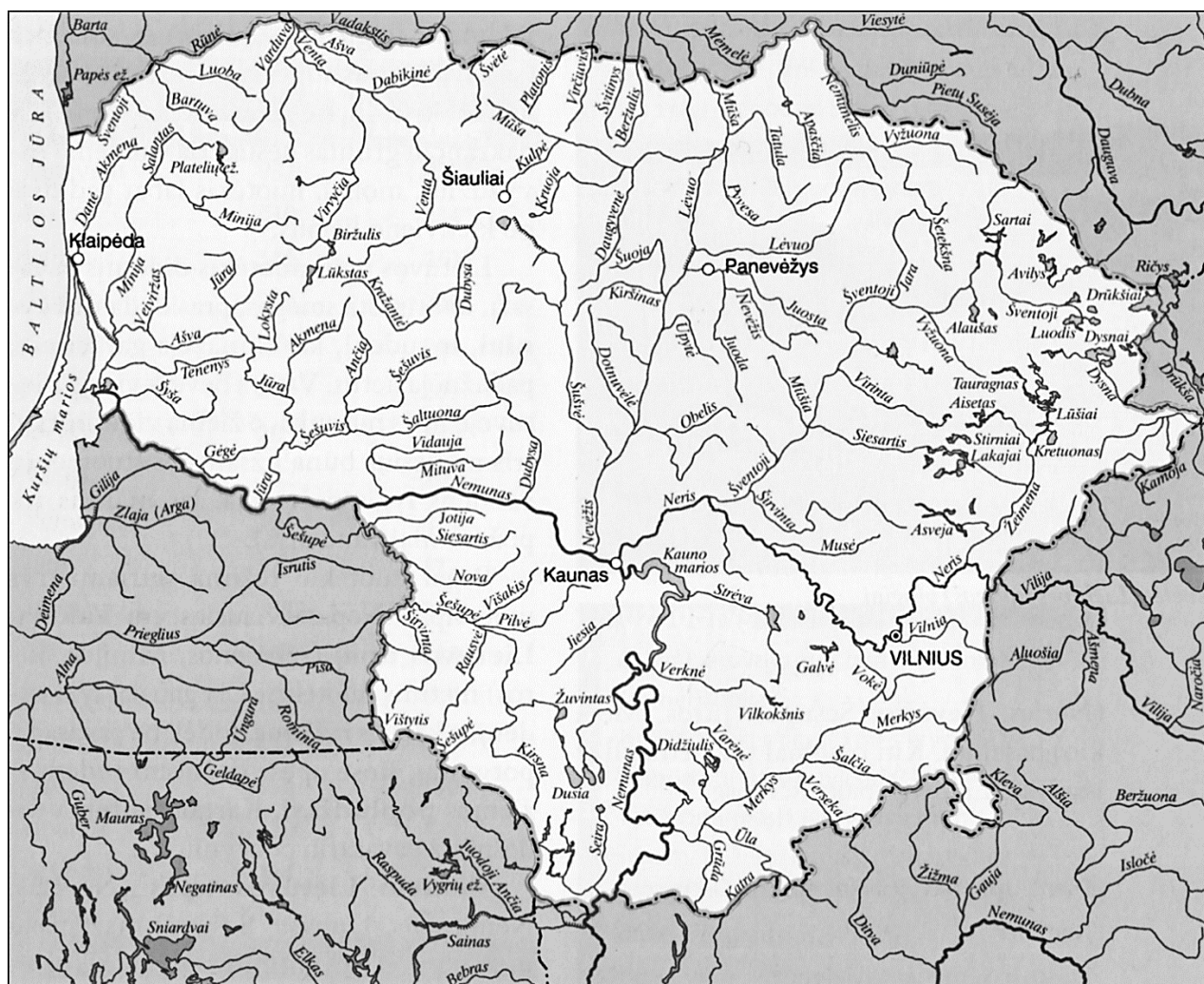
⁹ šaka – branža – отрасль

¹⁰ išplėtoti – rozwinąć – развить

¹¹ kaštai – koszty – издержки

27 klausimas. Remdamiesi šaltiniu ir žiniomis, atlikite užduotis.

Šaltinis. Lietuvos teritorijos hidrografinis tinklas.

27.1. Kas sudaro teritorijos hidrografinį tinklą? Nurodykite tris jo elementus.

Juodraštis

1. 2. 3.

(3 taškai)

27.2. Kokie veiksniai¹² lemia hidrografinio tinklo tankumą? Nurodykite du veiksnius.

Juodraštis

1. 2.

(2 taškai)

27.3. Lietuvoje Nemuno baseinas apima apie 72 proc. šalies teritorijos. Kurių upių baseinams priskiriama likusi šalies teritorijos dalis? Įvardykite dvi upes.

Juodraštis

1. 2.

(2 taškai)

¹² veiksnys – czynnik – фактор

27.4. Visas Nemuno baseino plotas apima apie 98 000 km². Iš jų tik apie 46 700 km² yra Lietuvos teritorijoje. Kurių valstybių teritorijose yra likusi Nemuno baseino dalis? Įvardykite tris valstybes.

Juodraštis

1. 2. 3.

(3 taškai)

27.5. Apibūdinkite Lietuvos upių hidrologinį režimą. Nurodykite tris jo bruožus.

Juodraštis

1.
2.
3.

(3 taškai)

28 klausimas. Remdamiesi šaltiniais ir žiniomis, atlikite užduotis.

A šaltinis. Indijos ūkio ir gamtinis žemėlapis.

B šaltinis. Įvairių valstybių ūkio struktūros rodikliai pagal užimtumą ir žmogaus socialinės raidos indeksas (ŽSRI), 2019 m.

Valstybė	Dirbančių žmonių dalis, proc.			ŽSRI
	Žemės ūkis	Pramonė	Paslaugos	
Indija	52	14	34	0,519
JAV	1	20	79	0,902
Kinija	38	28	34	0,663
Vokietija	2	30	68	0,885

28.1. Kur išsidėstę Indijos pramonės rajonai? Kokios dvi priežastys lemia tokį pramonės rajonų išsidėstymą?

Juodraštis

Pramonės rajonai išsidėstę

Priežastys:

1.

2.

(3 taškai)

28.2. Kuriuo metų laiku Indijoje reikia drėkinti dirbamuosius laukus? Kokie pagrindiniai žemės ūkio augalai auginami Indijoje? Nurodykite du augalus.

Juodraštis

Metų laikas

Augalai: 1. 2.

(3 taškai)

28.3. Kodėl Indo–Gangos lygumoje susidarė derlingiausi Indijos dirvožemiai?

Juodraštis

.....
.....

(1 taškas)

28.4. Pagal B šaltinyje pateiktus duomenis galima spręsti apie šalių išsivystymo lygį. Kuri iš šių šalių yra ekonomiškai labiausiai pažengusi? Atsakymą pagrįskite.

Juodraštis

Ekonomiškai labiausiai pažengusi

Pagrindimas

.....

(2 taškai)

28.5. Indijos ekonomika auga kasmet po 6 proc., sparčiai vystosi modernios ūkio šakos. Įvardykite dvi tokias ūkio šakas. Paaiškinkite, kodėl į Indiją iš Vakarų Europos šalių yra perkeliama daug modernių technologijų bendrovių.

Juodraštis

Ūkio šakos:

1. 2.

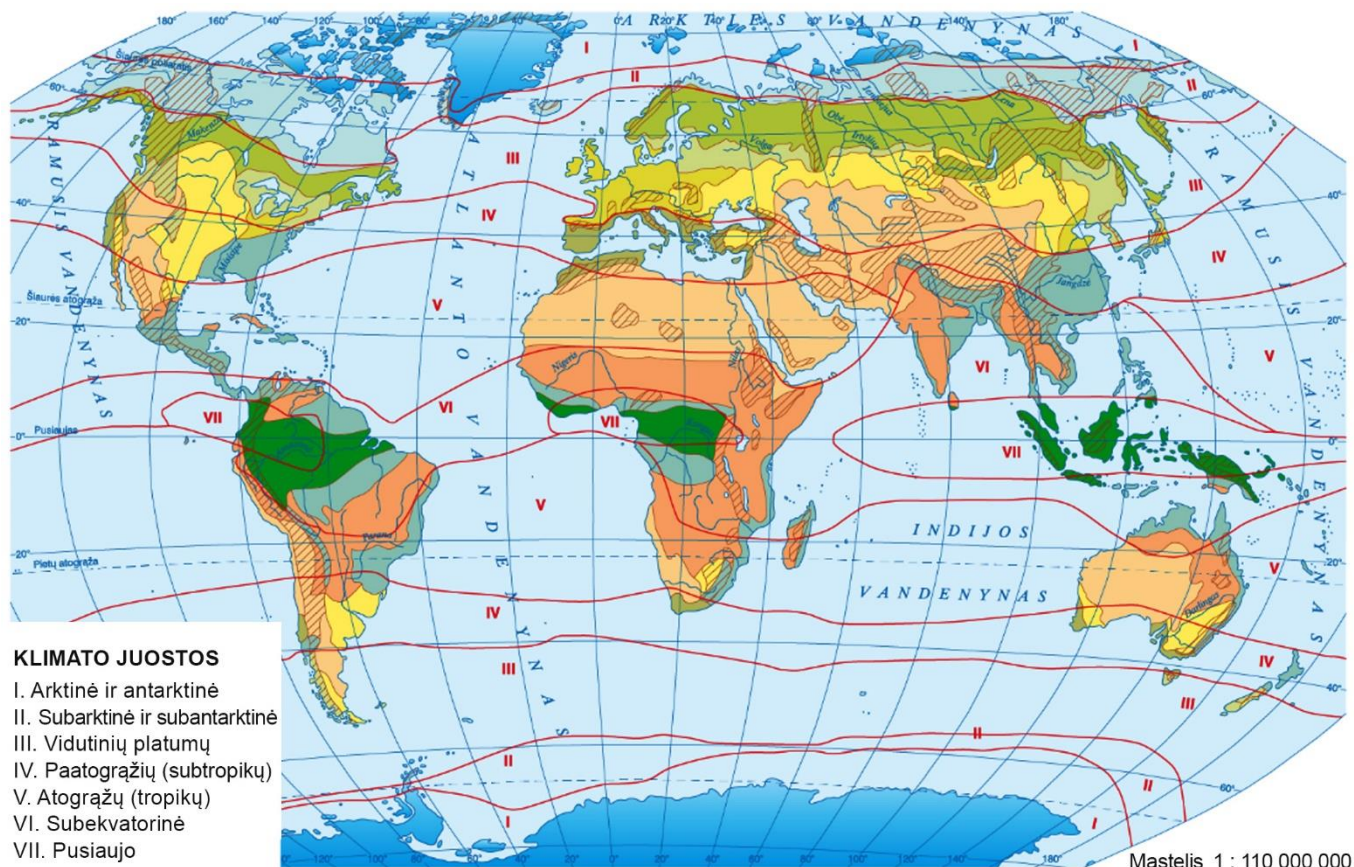
Paaiškinimas

.....

(3 taškai)

29 klausimas. Remdamiesi šaltiniu ir žiniomis, atlikite užduotis.

Šaltinis. Pasaulio klimato juostos ir geografinės zonos.

29.1. Kurios krypties vėjai vyrauja Pietų pusrutulio vidutinių platumų klimato juostoje?

Juodraštis

..... (1 taškas)

29.2. Kodėl Europoje, palyginti su Šiaurės Amerika, vidutinių platumų geografinės zonos yra gerokai pasislinkusios į šiaurę?

Juodraštis

.....

(1 taškas)

29.3. Nurodykite dvi priežastis, kodėl geografinės zonos Šiaurės Amerikoje yra išsidėsčiusios šiaurės–pietų kryptimi.

Juodraštis

1.
2.

(2 taškai)

29.4. Apibūdinkite savanų ir retmiškių geografinę zoną. Nurodykite šios zonos geografinį paplitimą, klimatą (krituliai, oro temperatūra), augaliją.

Juodraštis

Geografinis paplitimas:

1.
2.

Klimato būdingi požymiai:

1.
2.

Augalija:

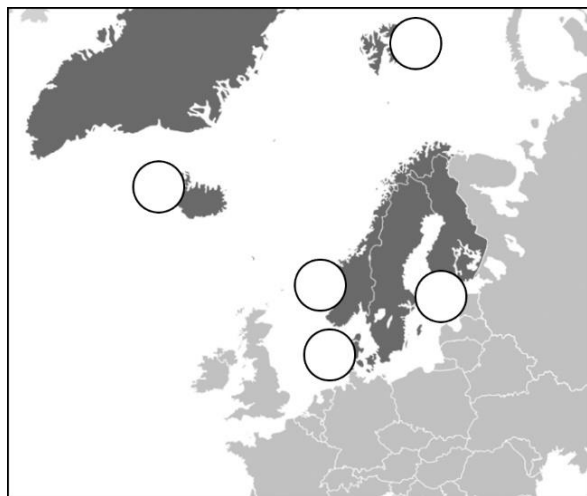
1.
2.

(6 taškai)

30 klausimas. Remdamiesi šaltiniais ir žiniomis, atlikite užduotis.

A šaltinis. Šiaurės Europos šalių kraštovaizdžiai.

B šaltinis. Šiaurės Europos šalys.**C šaltinis.** Pabėgėlių ir imigrantų integracija Šiaurės Europos šalyse pagal Skandinavijos šalių spaudą.

Skandinavijos šalyse atlikti tyrimai atskleidė, jog pabėgėliai, ieškodami darbo, praranda savo žmogiškojo kapitalo panaudojimo potencialą ir dirba darbus, kurie dažniausiai būna žemiau jų gebėjimų lygio. Nedarbas tarp pabėgėlių ir imigrantų tris kartus didesnis negu tarp vietinių norvegų ir švedų. Prieglobstį gavę užsieniečiai linkę dirbti nekvalifikuotą arba pusiau kvalifikuotą darbą ir ilgai jiems tampa sudėtinga pasitraukti iš tokio darbo rinkos segmento.

Norvegijoje, Švedijoje, Danijoje pabėgėlių integracijos politika nukreipta į žmogiškojo kapitalo vystymą, t. y. į įvairių mokymų pabėgėliams organizavimą.

D šaltinis. Pabėgėlių ir prieglobsčio prašytojų Šiaurės Europos šalyse statistika 2019 m.

Šalis	Šiaurės Europos šalių gyventojų skaičius	Pabėgėliai	Prieglobsčio prašytojai
Danija	5,81 mln.	47 586	2 719
Islandija	0,36 mln.	1 117	475
Norvegija	5,33 mln.	62 127	2 292
Suomija	5,52 mln.	28 344	3 290
Švedija	10,23 mln.	248 226	37 942

30.1. Kurios valstybės savivaldi užjūrio administracinė teritorija yra Grenlandijos sala?

Juodraštis

..... (1 taškas)

30.2. Įvardykite pusiasalį, kuriame yra didžioji dalis Švedijos ir Norvegijos teritorijų.

Juodraštis

..... (1 taškas)

30.3. Šiaurės Europos regione kaštovaizdžiai labai įvairūs ir kontrastingi. B šaltinyje esančiuose apskritimuose įrašykite A šaltinyje pateiktų kraštovaizdžių paveikslų numerius (1–4). Vienas apskritimas turi likti tuščias.

(4 taškai)

30.4. Kodėl į vienas šalis pabėgėlių ir prieglobsčio prašytojų atvyksta daugiau, o į kitas – mažiau (D šaltinis)? Nurodykite du tai lemiančius veiksnius.

Juodraštis

1.
2.

(2 taškai)

30.5. Kokiomis priemonėmis integruojami pabėgėliai ir prieglobsčio prašytojai? Užrašykite bent vieną priemonę.

Juodraštis

.....

(1 taškas)

30.6. Nurodykite dvi Šiaurės Europos valstybes, kurios yra konstitucinės monarchijos.

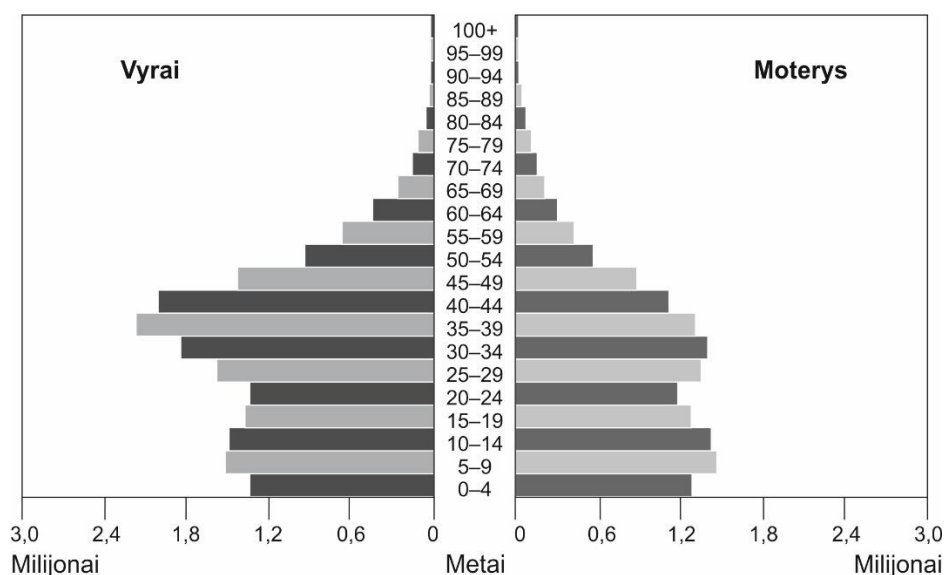
Juodraštis

1. 2.

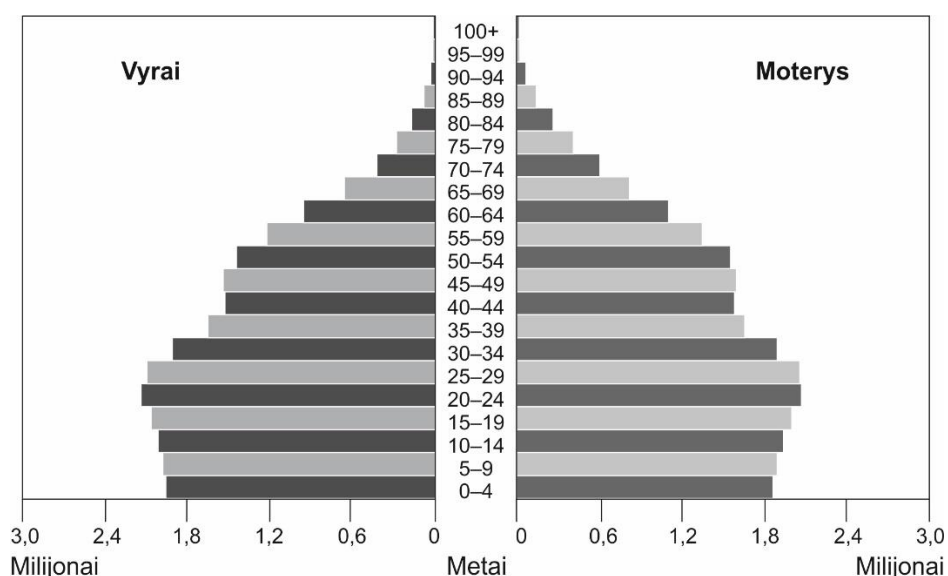
(2 taškai)

31 klausimas. Remdamiesi šaltiniais ir žiniomis, atlikite užduotis.

A šaltinis. Saudo Arabijos gyventojų amžiaus ir lyties piramidė 2018 m. duomenimis.

B šaltinis. Kolumbijos gyventojų amžiaus ir lyties piramidė 2018 m. duomenimis.

- 31.1.** Palyginkite A ir B šaltiniuose pateiktas gyventojų amžiaus ir lyties piramides. Pateikite tris duomenimis pagrįstas išvadas.

Juodraštis

1.

 2.

 3.

(3 taškai)

- 31.2.** Įvardykite du pasaulio regionus, kurių gyventojų amžiaus ir lyties piramidės panašios į pavaizduotąją B šaltinyje.

Juodraštis

1. 2.

(2 taškai)

- 31.3.** Remdamiesi šaltiniais, nustatykite, kokios yra pastarųjų devynerių metų gimstamumo kaitos tendencijos Saudo Arabijoje ir Kolumbijoje. Kokių problemų gali kilti valstybėse, kurioms būdingos tokios gimstamumo tendencijos? Nurodykite tris problemas.

Juodraštis

- Gimstamumo tendencijos
- Problemos:
1.

 2.

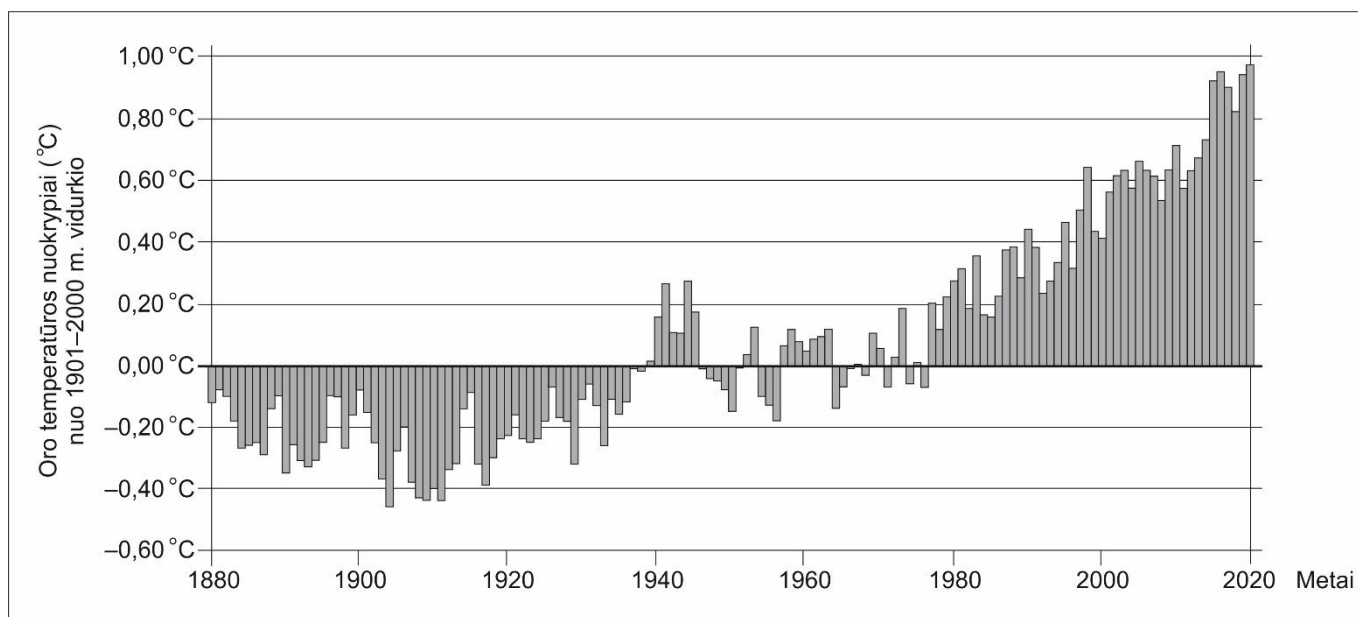
 3.

(4 taškai)

Užduoties tęsinys kitame puslapyje.

32 klausimas. Remdamiesi šaltiniu ir žiniomis, atlikite užduotis.

Šaltinis. *Globalios oro temperatūros kaita 1880–2020 m.*

32.1. Suformuluokite tris išvadas apie globalios oro temperatūros kaitą 1880–2020 m.

Juodraštis

1.
2.
3.

(3 taškai)

32.2. Paaškindite, kaip vis didėjantis iškastinio kuro naudojimas ir žemės ūkio plėtra prisideda prie globalių temperatūros pokyčių.

Juodraštis

- Iškastinio kuro naudojimas
-
-
-
- Žemės ūkio plėtra
-
-
-

(2 taškai)

32.3. Klimato kaita pasireiškia ne vien temperatūros kitimu. Kaip dar ji pasireiškia? Pateikite tris pavyzdžius.

Juodraštis

1.
2.
3.

(3 taškai)

Juodraštis

